

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

13 שנת ה'תשפ"ג

אייר תשפ"ג גיליון 722
נא לא לעיין בגיליון בשעת התפילה

פרשת בהר - בחקתי

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- א. דיני מכירת בתי ושדות הלווים
- ד. הבטחות שפע לשומרי השמיטה
- ה. דיני מעשר בהמה
- ו. איסור ע"ז וציווי על השבת
- ז. דיני שמיטת הארץ

- ח. הברכות המובטחות אם בחוקותי תלכו
- י. דיני ערכין
- יב. דיני תמורה
- יג. הקללות אם בחוקותי תמאסו ה'
- יד. דיני מכירת וגאולת בתים
- יז. דיני עבד כנעני
- יט. דיני חרמות
- כ. דיני שנת היובל
- כג. הבטחת זכירת הברית
- כה. דיני עבד עברי המוכר עצמו
- כז. דיני פדיון הקדש
- כט. איסור ריבית
- לא. איסור אונאת ממון ודברים
- לב. דיני עבד עברי הנמכר לגוי
- לד. דיני מכירת וגאולת שדות

שאלה לשולחן השבת

"לא תעשו לכם אלילים"

'כנגד זה הנמכר לנכרי שלא תאמר הואיל ורבי עובד ע"ז ומחלל את השבת אף אני כמוהו' (רש"י).

דברי רש"י הללו (ציטוט מהמדרש) תמוהים עד למאד: וכי משום שהיהודי נמכר כעבד לגוי, יעלה על דעתו לנהוג כאדונו הנכרי (במיוחד בעבירות חמורות האלו)?

מטרת השאלה הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצדף מקורות, אם ישנם) ובל"נ אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

חדש! ניתן להזמין חוברות של חומש בודד מתוך הספר כמזכרת מאירועים

פנינים

"ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה... את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ד'" יש ליתן טעם מדוע דווקא לאחר הציווי על איסור אבן משכית, התורה מביאה שוב: את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ד". אמנם, למרות שהקב"ה שונא את ההשתחוויה על רצפת אבנים כמעשה האמורים, בכל זאת היה מקום אחד בו לא רק שהדבר היה מותר אלא מצווה! ואיזהו? בית המקדש! ומדוע באמת הייתה הרצפה בעזרה עשויה דווקא מאבן? משום שהיתה מלוכלכת בדמם של הקרבנות והוצרכו לשטוף אותה תדיר, ואי אפשר להשאיר את הרצפה מלוכלכת תמיד שדבר זה אינו מכבוד המקדש. ואף לא יכלו לעשות רצפה מדבר אחר, שבכל דבר אחר, יהיה הניקיון בשבת כרוך בחילול שבת דאורייתא! אם כן: "ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה", דווקא בארצכם אבל במקדש תעשו. ואם תאמרו אולי ננקה בשבת רצפה שאינה מאבנים, תלמוד לומר: "את שבתתי תשמרו", חלילה לכם מלחלל על כך את השבת. ושמא נשאיר את הלכלוך עד למוצאי שבת? "ומקדשי תיראו", לא יהיה זה משום כבוד ומורא בית המקדש. (חתם סופר)

"לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המיר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל" לאדם יש יצר הטוב ויצר הרע והברירה בינו להיות כולו ליצר הטוב או כולו ליצר הרע. אבל יש אנשים שפוסחים על שני הסעיפים פעם לזה ופעם לזה. אז אומר להם הפסוק: 'לא יבקר' - מלשון הפקר (כמו שכתוב: 'הבקר לעניינים') דהיינו, שלא יפקיר עצמו בין טוב לרע, 'ולא ימירנו' - את הטוב ברע. אבל: 'אם המיר ימירנו' - וכבר נכנס לחלקו של יצר הרע, עדיין יש לו תקווה ואין דבר העומד בפני התשובה: 'והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל' אף עוונותינו נהפכים לו לזכויות ושוב לא יטנף (מלשון יגאל) את עצמו. (אדרת אליהו)

"ולא תוגנו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך"

בפסוק זה הצטוונו שלא להונות איש את עמיתו. אמנם, לכאורה ציווי זה כבר מובא לפני מספר פסוקים, שכתוב: "אל תוגנו איש את אחיו". ויש לבאר מדוע חזרה התורה וכפלה דין זה למרות שעל פניו נדמה שמדובר באותו הציווי, וכן מדוע חילקה בלשונה וכתבה פעם 'עמיתך' ופעם 'אחיו'. ויש לומר: א. בציווי השני מלמדת אותנו התורה שגם אם הוא הונה אותך, אל תחשוב שמוותר לך להשיב לו כגמולו ולהונות אותו, וזהו: "ולא תוגנו איש את עמיתו" - אף מי שהוא עמיתך בהונאה, כי כבר הונה אותך. וע"כ סיים הכתוב "ויראת מאלוקיך" - כי אמנם מאדם זה אינך ירא, כי אף שאם יתבע אותך לדין תצדק משום שהונה אותך, בכל זאת עליך לירא מאלוקיך! (ר' מנחם צבי טאקסין) ב. 'אחיו' - זה כל יהודי, ו'עמיתו' - זו אשתו. (ע"פ הריטב"א) ג. אחד על אונאת דברים ואחד על אונאת ממון. (ב"מ נח: ד. יש הדגשה מיוחדת על אח, למרות שלעיתים יש הרגשה שניתן להקל בכסף המשפחתי. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א 'שאלה לשולחן שבת' תשפ"א)

ונתתי שלום... בשולחן השבת!

ניתן להשיג ב"מקרא" הוצאה לאור, ובטלפון: 052-7665775

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילתם. זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה!

השתתפו באמצעות העברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271 ע"ש 'ביין'.

חידון א' ת'

- התשובה לכל שאלה מתחילה באות המופיעה בתחילת השורה
- א. מאיזה סוג שדה יכול להקדיש אדם לד'?
 - ב. השי"ת יקים אותה איתנו?
 - ג. אם נקיים את מצוות ד' הם יינתנו בעיתם?
 - ד. סוג מכה ח"ו?
 - ה. ו' ____ בתוכם ו' ____ לכם לאלוקים"?
 - ו. " ____ חמישית על ערכך"?
 - ז. מגיל חודש עד בן חמש שנים ערכו 5 שקלים?
 - ח. תושבת מן הארץ (ברכה)?
 - ט. המקדיש בהמה כזו מוסיף חמישית על ערכה?
 - י. יוציאו אותו מפני חדש?
 - כ. בגאולת שדה הכהן מחשב את ה' ____ לפי היובל?
 - ל. עשר נשים יאפוהו בתנור אחד מגודל הרעב ח"ו?
 - מ. אם נקיים את מצוות השי"ת חמישה מאיתנו ירדפו -
 - נ. נאכל ישן ____ (ברכה)?
 - ס. בהר זה ניתנו המצוות?
 - ע. השי"ת ישבור את מוטות ____?
 - פ. עץ השדה ייתן אותו?
 - צ. יש לעשר את הבקר ואת ה' ____?
 - ק. "והיה הוא ותמורתו יהיה ____"?
 - ר. אם נקיים את מצוות השי"ת מאה מאיתנו ירדפו -
 - ש. סוג מחלה ח"ו?
 - ת. ד' נתן לנו אותן יחד עם החוקים והמשפטים?

חידון א' ת' הפוך

- התשובה לכל שאלה מסתיימת באות המופיעה בתחילת השורה
- א. "בהר סיני" - "ב ____ דסיני" (אונקלוס)?
 - ב. "לפי ____ השנים תרבה מקנתו"?
 - ג. "וכי ____ יד גר ותושב עמך"?
 - ד. מותר לקנות מאת הגויים אשר סביבותיכם?
 - ה. ביובל ובשמיטה אסור לבצור אף את ____ (לשון הפסוק)?
 - ו. "ולא ____ איש את עמיתו..."?
 - ז. הגואל ____ מהכסף את ערך השנים שעברו?
 - ח. דבר הגודל מאליו קרוי כך?
 - ט. בית שעבר זמן גאולתו ____ לקונה (רש"י)?
 - י. "את ____ תשמרו ____ תיראו ____ ד"?"
 - ך. כך אסור לרדות בעבד עברי?
 - ל. שנה קדושה?
 - ם. יוצאים ביובל מידי הקונה?
 - ן. עבודה זרה הנעבדת בהשתחויה: ' ____ משכית'?
 - ס. אסור סתם לומר לעבד עברי: 'החם לי את ה' ____'.
 - ע. "ונתנה הארץ פריה ואכלתם ____"?
 - ף. אסור לקחת ולתת אותו בריבית?
 - ץ. אחת משמותיה של שנת השמיטה: 'שבת ____'?
 - ק. 'איך אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת ____' (רש"י)?
 - ר. חרות?
 - ש. לכמה שנים תבואת השנה השישית תספיק?
 - ת. מילה נרדפת ל'לתמיד', 'לעולם'?

ואלה שמות

"את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך"

מה המשמעות וההבדלים בין השמות השונים לריבית בתורה? (התשובות במדור התשובות)

מן המדרש

"ונתתי גשמיכם בעתם" - בלילות. בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, בשחרית נשבה הרוח, נתפזרו העבים, זרחה החמה, נתנגבה (התייבשה) הארץ, והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם ויודעים שרצון אביהם שבשמים מעשיהם. דבר אחר, "ונתתי גשמיכם בעתם" - בלילי שבתות. מעשה בימי שמעון בן שטח ובימי שלומציון המלכה שהיו גשמים יורדים בלילי שבתות, עד שנעשו חיטים גדולים ככליות ושעורים כגרעיני הזיתים ועדשים כדינרי זהב, ובצרו מהם חכמים והניחום לדורות הבאים, להודיע כמה החטא גורם, לקיים מה שנאמר: (ירמיה ה) "עוונותיכם הטו אלה וחסאתיכם מנעו הטוב מכם". דבר אחר, "ונתתי גשמיכם בעתם" - ולא גשמי כל הארצות, מה אני מקיים: "ונברכו בך כל משפחת האדמה ובזרעך", אלא שיהיה השבע בארץ ישראל ורעב בכל הארצות, ויהיו כל הארצות באים ולוקחים מכם פירות ומעשירים אתכם בכספים, כענין שנאמר: "וילקט יוסף את כל הכסף". וכתוב: "וכימך דבאך" - שיהיו כל הארצות דובאות כסף ומביאים לארץ ישראל. (ע"פ מ"ר)

מילה בפרשה

הולך בהמת משא,
טעונה במדת יין למסע,
אך נתקל בערימה,
ונפל לבאר זפת באדמה.

המונח המבוקש הינו מילה
בת 3 אותיות המופיעה בפרשה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תפרסם אי"ה בגליון הבא

שעשועי דאורייתא

"והפקדתי עליכם בהלה"

על מי בתורה נאמר שהוא נבהל (לא נחרד או לשון

נרדפת אחרת)? (2 תשובות)

מצאו נא בפרשה:

1. שמות של שלוש מסכתות בש"ס. (רמז: מתחילות

באותה האות)

2. שניים משבעת המינים.

3. ארבע מילים רצופות שכולן בנות שלוש אותיות.

4. פסוק שמתחיל ומסתיים באות ל'.

5. ארבעה הקשרים שהמספר 10 מופיע בהם.

6. לאיזה אדם אין ערך?

ושפני טמוני חול

איך יתכן אדם שמכר שדה, ולמרות שהמוכר והלוקח רוצים לבטל המקח ולהחזיר המעות, אינם רשאים והדבר אף אסור?

"אם בחקתי תלכו"

כתב בעה"ט שכל אותיות הא' ב' מופיעות בברכות בפרשה וכן בברכת 'יתן לך', חוץ משתיים: ס' ו-ף'. ומבאר שזה משום שאין שטן ולא אף וקצף ונגף ואנף בברכות האלו. ובשיר השירים כתוב: 'ששים המה מלכות ושמנים פלגשים ועלמות אין מספר אחת היא יונתי תמתי'. ופירש רש"י: 'ששים המה מלכות - אברהם ויוצאי ירכו, ושמונים פלגשים - נח ובניו עד אברהם, אחת היא יונתי תמתי - ומכולם אחת היא הנבחרת לי וכו'. וזהו שנרמז כאן בחיסרון הס' והפ', שאין כאן חלק לא לשישים של אברהם, ולא לשמונים של נח, אלא - אחת היא יונתי תמתי, שנבחר מכולם יעקב ויוצאי ירכו - עם ישראל. (זבחי צדק)

שמיאות מי יבין

לפניכם פסוק מן הפרשה שנפל בו שיבוש, התשכילו להבין מהו?

1. "וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוור בארץ לכל ישביה יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש לירושתו ואיש אל משפחתו תשובו"

2. "ורדפו מכם המשה מאה ומאה מכם אלף ירדפו ונפלו איביכם לפניכם להרב"

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לגיליון קודם: מותר לאבל להתרחץ בספירה כי אין חשש שיסתפר, אבל בל"ג בעומר אסור. (ווי העמודים, ומביא שיש האוסרים) **לסדר את הפרשה** - "וקדשתם את שנת החמשים שנה". **חידון א' ת'** - אחוזותו, ברית, גשמים, דבר, התהלכתי הייתי, ויסקף, זכר, חיה רעה (וחרב), טמאה, ישן, כסף, לחם, מאה, נושן, סיני, עולנו, פרו, צאן, קודש, רבבה, שחפת, תורות. **חידון א' ת' הפוך** - טורא, רוב, תשיג, עבד, נזיריה, תוננו, מקוז, ספיח, נחלט, שבתותי ומקדשי אני, פרך, יובל, בתי החצרים, אבן, כוס, לשובע, כסף, הארץ, דוחק, דרוור, שלוש, לצמיתות. **שעשועי דאורייתא** - אחי יוסף נבהלו מפניו, ובשירת הים נאמר: "אז נבהלו אלופי אדום". 1. שביעית, שבת, שקלים. 2. "ענבי נזירך", "שעורים". 3. "אשר אני נתן לכם". 4. "לא יבקר... לא יגאל". 5. "ואפו עשר נשים", "העשירי יהיה קודש", ערך נקבה מעל גיל 60, ערך נקבה מגיל 5 עד 20. 6. תינוק עד גיל חודש. **ואלה שמות** - נשך הוא הלוואת כסף ללא הגבלת זמן, עם סכום קצוב שיש להוסיף כל תקופה, ונקרא כן כי הוא כמו נשיכת נחש שמפעפע ועולה ורק גודל סכום החוב. מרבית ותרבות הן הלוואות של אוכל בדרך כלל, ויש בהן סכום קצוב מראש שיש להחזיר יתר על ההלוואה. 'ריבית' הוא לשון חז"ל, ומבוסס על קיצור השמות 'מרבית' ו'תרבות'. **מילה במדורה ל"ג בעומר** - קשת. "עמד בענן ושלח" קשת בענן, "ליישוב צפוני גשם לח" יישוב ברמת הגולן, "וניגן על הכינור" הכלי שמעבירים אותו על הכינור בניגנתו נקרא קשת, "לקבוצת כוכבי אור" - קבוצת הכוכבים של מזל קשת. **טמונות בפרשה** - 1. "והחזקת בו" (כה, לה), 2. "כברזל" (כו, יט), 3. "וקם הבית" (כ"ה, ל), 4. "תזמר כרמך" (כה, ג), 5. "ונתתו שלום בארץ" (כו, ו), 6. "תעבירו שופר" (כה, ט), 7. "וחשב עם קונהו" (כה, ג), 8. מהירות של מטוסים נמדדת ב'מאך' - "ומך" (כה, מז), 9. "לא יבקר" (כו, לג), 10. "או (ו) דדו (התנו 'דו') או (ו) בן דדו" (כה, מט), 11. "שבת הארץ" (כה, ו), 12. "את כסףך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך" (כה, לז), 13. "והמעטה אתכם" (כו, כב), 14. "העשירי יהיה קודש" (כו, לב), 15. "ולא אריח" (כו, לא), 16. "לחמיכם במשקל" (כו, כו) **טמונות בהפטרה** - 1. רובה 'עוזי' - 'עזי ומעזי' (טז, יט), 2. "בארץ יכתבו" (יז, ג), 3. "עט ברזל" (יז, א), 4. "עץ רענן על גבעות הגבוהות" (יז, ב) **שאלה לשלח השבת מצורע** - שאלנו: אצל מצורע עשיר כתוב: "יתן על ראש המטהר וכפר עליו הכהן לפני ד'", ואילו בסדר טהרת מצורע עני נאמר: "יתן על ראש המטהר לכפר עליו לפני ד'", ויש לבאר מדוע חילקה התורה בלשונה בין קרבנו של העני לבין קרבנו של העשיר בנוסח כפרתם. כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. אם עשיר חטא בגאווה, הדבר מובן ולכן מתכפר כבר בנתינת השמן. אבל עני הוא מידה מאוסה של 'דל גאה' ולכן עדיין יש לו להמשיך ולהתכפר ולעבוד על מידותיו. (משך חכמה) 2. כי מצורע עני מביא תורים או בני יונה והרי הוא כאילו הקריב את נפשו.

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

ב: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) ו'דרשו'.

בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנ"ל.

טמונות בפרשה

מקרא רמת קושי: רגיל קשה

11

8

12

10

13

14

15

16

מחשבה טובה

התשובה לטמונה זו
תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
כל ימיו אשר חיה אות הקשת לא נהיה.

טמונות בהפטרה

הפטרת בחקתי "ד' עזי ומעזי" (ירמיה ט"ז יט' - י"ז יד')

© כל הזכויות שמורות לאורון ביין.

4

3

2

1